

การแก้ไขปัญหาข้างป่าในพื้นที่อำเภอแก่งหางแมว

๑. ความเป็นมา/สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

อำเภอแก่งหางแมวตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดจันทบุรี อยู่ห่างจากจังหวัดจันทบุรี ระยะทางประมาณ ๗๘ กิโลเมตร และมีพื้นที่ประมาณ ๑,๑๕๕ ตารางกิโลเมตร เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ๙๕ % สภาพพื้นที่ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ป่าเขาและมีเทือกเขาสูงโดยรอบ เริ่มตั้งแต่อุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน และอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้นพาดยาวไปทาง ทิศตะวันออกต่อเนื่องไปยังเทือกเขาสอยดาวและเขาคิชฌกูฏ รวมกันเป็นพื้นที่ป่ารอยต่อห้าจังหวัดที่อุดม สมบูรณ์ในภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

จากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมีพระราชดำริที่จะให้ป่าผืนนี้ได้รับ การดูแลไม่ให้มีการบุกรุกและคงความอุดมสมบูรณ์ไว้ จึงได้มอบหมายให้ พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ ประธานมูลนิธิอนุรักษ์ป่ารอยต่อห้าจังหวัดเป็นผู้ดูแล จากสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์นี้ทำให้เกิดปัญหาข้างป่า ที่อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างรวดเร็วจนมีจำนวนข้างป่าในปัจจุบันประมาณ ๓๕๐ ตัว ในส่วนเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่อำเภอแก่งหางแมวมีข้างป่าจำนวนประมาณ ๑๐๐ ตัว และนับวันจะเพิ่ม จำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดปัญหาข้างป่าลงมาทำร้ายราษฎรจนถึงแก่ชีวิตและทำความเสียหาย ต่อพืชผลทางการเกษตร สร้างความหวาดกลัวให้แก่ราษฎรจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ส่งผลให้ เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

๒. แนวทางปฏิบัติและการแก้ไขปัญหา

อำเภอแก่งหางแมวได้จัดประชุมสัมมนาเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาข้างป่า ในพื้นที่ ร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำรวจ ราษฎรอาสา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาข้างป่า สรุปรุบได้ดังต่อไปนี้

ระยะเร่งด่วน

๑) แต่งตั้งชุดปฏิบัติการเฝ้าระวังและขับไล่ข้างป่า และชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว จำนวน ๔ ชุด ประกอบไปด้วย ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง, กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน, หัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่า, เจ้าหน้าที่กรมอุทยาน, ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน, ชุดปฏิบัติการกรมทหารพรานและสมาชิก อส. เฝ้าระวังและขับไล่ข้างป่า ลาดตระเวนพื้นที่และให้คำแนะนำราษฎรตลอดจนให้การช่วยเหลือแก้ไข สถานการณ์

๒) จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือราษฎรที่ถูกข้างป่ารบกวนและจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจุดที่ ข้างป่าออกไปทำลายพืชผลทางการเกษตร

๓) จัดสร้างแหล่งอาหารข้างป่าและแหล่งน้ำเพิ่มขึ้นให้เพียงพอสำหรับข้างป่า โดยจัดทำ โครงการปลูกพืชอาหารและชุดสระน้ำเสนอของบประมาณจากจังหวัด

ระยะกลาง

๑) จัดทำแนวคูกันข้างป่าในจุดที่ล่อแหลมเป็นอันตรายในเส้นทางที่มีราษฎรและนักเรียน ใช้สัญจรเป็นประจำ เพื่อป้องกันไม่ให้ข้างป่าออกมาทำร้ายรถนักเรียน เพราะเคยเกิดกรณีข้างป่าใช้ทาง รถตู้รับส่งนักเรียนมาแล้ว และปลูกไผ่ป่าที่มีหนามให้มากขึ้นตลอดแนวคูกันข้าง

๒) จัดทำโครงการรั้วกระแสไฟฟ้า โดยประสานกับกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน พิจารณาพื้นที่ที่เป็นสวนผลไม้ที่ข้างป่าลงมากินพืชผลเป็นประจำ

๓) จัดชุดปฏิบัติการออกให้ความรู้ในการป้องกันข้างป่า เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชน

ระยะยาว

๑) สร้างทัศนคติที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับข้างป่า

๒) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรกรรมรอบพื้นที่ที่มีข้างป่าอาศัยอยู่

๓) ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบของทางราชการโดยหน่วยงานกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือเมื่อมีราษฎรได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากข้างป่าหรือกรณีพืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหายถูกทำลาย

๔) ประสานกับหน่วยงานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหาทางเคลื่อนย้ายข้างป่าออกไปบ้างเมื่อมีปริมาณเพิ่มขึ้นมากเกินจำนวนแหล่งอาหารซึ่งมีไม่เพียงพอ และเคลื่อนย้ายหาที่อยู่ให้ข้างป่าใหม่สำหรับข้างป่าที่ดุร้ายทำอันตรายให้ไปอยู่ในพื้นที่ที่จัดให้ใหม่สำหรับข้างป่าเกรโดยเฉพาะ

๓. สรุปวิธีการทำงานที่นำไปสู่วิธีการที่เป็นเลิศ

อำเภอแก่งหางแมวขอสรุปผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำโครงการคืนป่าให้แก่ง คืนแหล่งอาหารให้ข้างป่า

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัด จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ดำเนินการขุดสระน้ำ ๑ แห่ง ขนาดกว้าง ๖๐ เมตร ยาว ๑๒๐ เมตร ลึก ๒ เมตร และจัดหาชุดไฟส่องสว่าง จำนวน ๔ ชุด มอบให้ชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วช่วยเหลือราษฎร เสร็จเรียบร้อยแล้ว

๒) จัดทำรั้วกระแสไฟฟ้าป้องกันข้างป่า

โดยเน้นในหมู่บ้านที่มีการปลูกผลไม้จำนวนมาก จำนวน ๑๐ จุดๆละ ๒๐,๐๐๐ บาท รวมงบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ขอความร่วมมือราษฎรสมทบค่าแรงงาน

๓) ปลูกพืชอาหารข้างป่าและหญ้าเนเปียร์ จำนวน ๑๐๐ ไร่

เพื่อเพิ่มแหล่งอาหารในพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกและเจ้าหน้าที่ได้รับการตรวจยึดไว้ ได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลขุนช่องและหน่วยงานป่าไม้ จัดหาพันธุ์หญ้าสำหรับข้างป่า และราษฎรให้ความร่วมมือช่วยกันปลูกเสร็จตามเป้าหมาย ทำให้มีแหล่งอาหารข้างป่าเพิ่มขึ้นเพียงพอ

๔) ขุดคูกันข้างป่าเพิ่มเติมในเส้นทางที่อันตรายต่อการสัญจรไปมาของราษฎรและนักเรียน

ประสานกับเทศบาลตำบลพวาสนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ขุดคูกันข้างป่าระยะทาง ๓ กิโลเมตร ในเขตหมู่บ้านด้านในและเป็นเส้นทางที่ราษฎรและนักเรียนส่วนใหญ่ใช้สัญจรไปมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อไม่ให้ข้างป่าข้ามมาทำอันตรายแก่ผู้ที่สัญจรไปมาทำให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๔. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ

จากการที่มูลนิธิป่ารอยต่อห้าจังหวัดได้สนับสนุนงบประมาณชุดคู่มือข้างป่ารอบทั้งภูเขา จำนวนระยะทาง ๕๕๕ กิโลเมตร ในส่วนของอำเภอแก่งหางแมวระยะทาง ๑๔๕ กิโลเมตร สามารถแก้ไขปัญหาข้างป่าได้ในภาพรวมและแก้ไขปัญหาคาบูกรุกของราษฎรได้เป็นอย่างดี โดยยึดถือคู่มือข้างป่าเป็นแนวเขตกันชนระหว่างคนกับป่า แต่การแก้ไขปัญหาคาบูกรุกในกรณีที่เป็นภัยใกล้ตัวราษฎร เช่น กรณีถูกข้างป่าทำร้ายถึงชีวิตหรือในกรณีป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในการใช้เส้นทางสัญจรไปมาในบริเวณที่มีข้างป่าอยู่จำนวนมากหลายสิบตัวในบางพื้นที่ จำเป็นที่อำเภอแก่งหางแมวจะต้องเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิดและได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนงบประมาณและช่วยเหลือกันด้วยความตั้งใจจึงจะสามารถทำให้ปัญหาคาบูกรุกได้รับการแก้ไขให้บรรเทาเบาบางลง ถึงแม้ว่าจะไม่หมดไป แต่ก็สามารถทำให้คนกับข้างป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้ในที่สุด

(นายวิวัฒน์ สุภาพ)

นายอำเภอแก่งหางแมว

จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘